

МБДОУ «Павловский центр развития ребёнка – д/сад «Мичээр»

«Удьюор»

Ойуулуур-дүүһүннүүр хайысха программатыгар эбилик матырыаал

Оңордо – Николаева М.В., уруһуй студиятын салайааччыта

2015 сыл

«Удьуор» программа «Тосхол» национальной оҕо тэрилтэлэрин базовой программаларыгар олобуран, сүрүн үөрэтэр програмаҕа региональной компонент быһыытынан таңыллан оңоһулунна.

Сыала - детсад оҕотугар төрөөбүт норуотун уус-уран искусствотын билиһиннэри, төрүт культураны, ойуулуур-дьүһүннүүр искусствоны кытта ситимнээһин. Кэрэни сыаналыыр, уйаннык сыһыаннаһар дьобурдарын уһугуннарыы.

Соруктара:

1. Сахалыы иһиттэр, туттар маллар, таңастар оһуордарын чинчийэн үөрэтии, ойуулуур сатабылларын, ньымаларын баһылааһын
2. Саха остуоруйаларын ис хоһооннорун таба биэрэн иллюстрациялыырга холонуу
3. Саха ойуулуур-дьүһүннүүр искусствотын кытта билсигии, хартыыналар ис хоһооннорун, композиционнай уратыларын уус-уран тылынан хоһуйарга үөрэнии

Программанан үлэ түмүктэниитигэр оҕо сатыахтаах:

Кыра бөлөх -
1) Судургу 2-3 оһуору араарар, майгыннатан быһаарар
2) Оһуор деталларын өңнөрүнэн дьүөрэлиир
3) Үлэтиттэн эстетическай дуоһуйууну ылар

Орто бөлөх -
1) Судургу 3-4 сахалыы оһуордары араарар, ойуулуур
2) 2-3 хартыына аатын билэр
3) саха остуоруйатын тематыгар предметнай уруһуйу оңорор.

Улахан бөлөх -
1) Сахалыы оһуордары дьүөлээн ойуулуур, ааттарын билэр
2) 2-3 саха художниктарын ааттарын билэр, үлэлэрин араарар
3) Саха остуоруйатын сюжетыгар композиция оңорор

Бэлэмнэнии бөлөх -
1) Сахалыы оһуордары арааран билэр, холкутук дьүөрэлээн киэргэтиигэ туттар
2) 3-4 саха художниктарын ааттарын билэр, үлэлэрин жанрын, техникатын араарар, хартыынананы анализтыыр
3) Саха остуоруйаларыгар холкутук графическай, живописнай композициялары оңорор

Кыра бөлөх

	Сахалыы оһуордары билиһиннэри (декоративнай уруһуй)	Апликация, үгэскэ киирбэтэх һымалар	Мэһийи
Балаһан ыйа		«Хабыйахаан отонноро» ватнай палочкаларынан бэчээттиир һыма	«Хабыйахаан отонноро» Пластинтан үлэ
Алтынһы	«Быа ойуу»		«Куобах-куобах барахсан»
Сэтинһы		«Мундууруйа-собооруйа» Тарбах суолларынан ойуулуур һыманан балыктары оңоруу	
Ахсынһы	«Тараах ойуу»		«Сыаһайдар». Таһас өрбөүттэн сыаһай куукуланыы суулаан оңоруу
Тохсунһу		«Туллук курдук көттө хаар» Ватнай палочканын ойуулааһын	
Олунһу	«Сааһымат ойуу»		«Чаппараах оһуора»
Кулун тутар			
Муус устар	«Күн ойуу»		
Ыам ыйа			

Орто бөлөх

	Сахалыы оһуордары билиһиннэри (декоративнай уруһуй)	Саха ойуулуур-дьүһүннүүр искусствотын билиһиннэри	Саха остуоруйаларыгар иллюстрация
Балаҕан ыйа			«Хабыйахаан тыатыгар»
Алтынньы		«Саха графиктара. Ефим Шапошников» «Оонньоурдар» Туттуллар ньымалар: Оонньоурдар туһунан бэсиэдэ, репродукциялары көрүү	
Сэтинньи	«Тараах ойуу»		«Күтэр уонна чыычаах»
Ахсынньы		«Саха графиктара. Мария Рахлеева» «На качелях» Туттуллар ньымалар: Репродукцияны көрүү, хартынанан кэпсээн	
Тохсунньу	«Туоһахта ойуу»		
Олунньу			«Алаа Мобус»
Кулун тутар	«Күн ойуу»	«Саха графиктара. Валериан Васильев» «Счастье» Туттуллар ньымалар: репродукцияны көрүү. Хартынаттан ылбыт иэиийлэрин уруһуй нөңүө тиэрдии	
Муус устар			«Сыаҕайдар». Таңас өрбөүттэн сыаҕай куукуланы суулаан оңоруу
Ыам ыйа	«Тыңырах ойуу»	«Саха графиктара. Василий Карамзин» «Едут на ысыах»	

Репродукцияны көрүү

Улахан бөлөх

	Сахалыы оһуордары билиһиннэри (декоративнай уруһуй)	Саха ойуулуур-дьүһүннүүр искусствотын билиһиннэри	Саха остуоруйаларыгар иллюстрация
Балаһан ыйа			«Кэччэгэй балыксыт» остуоруйаҕа иллюстрация
Алтынньы	«Чаппараах»	Живописец Андрей Чикачёв. «Ньээм оттор», «Эбээ оҕото» Презентация нөнүө билиһиннэри	
Сэтинньи	«Түннүкпүтүн түүн кэлэн түүлүнэн ким кизгэттэ?» Түннүк кырыатын майгыннатан оһуордары оноруу		«Эһэ саһыл икки»
Ахсынньы		График Василий Парников «Саха ата» Туттуллар ньымалар: Репродукцияны көрүү, ат туһунан норуот ырыатын истии)	
Тохсунньу	«Эриллэбэстэр, тоһуттаҕастар» «Быа ойуу» ньыматынан орнамент толкуйдаан таһаарыы		«Таал-Таал эмээхсин»
Олунньу		Иван Попов. «Ойуун» Ньыма: хартыынаны педагог анализтаан билиһиннэриитэ	
Кулун тутар	«Сүрэх ойуу»		«Дьэрэкээн оҕолор»
Муус устар		Михаил Носов. «Сахалыы натюрморт»	

		Ныма: бэсиздэ	
Бам ыйа	«Сибэки ойуу»		

Бэлэмнэни бөлөх

	Сахалы оһурдары билиһиннэри (декоративнай уруһуй)	Саха ойуулуур-дьүһүннүүр искусствотын билиһиннэри	Саха остуоруйаларыгар иллюстрация
Балаһан ыйа		«Ойуулуур-дьүһүннүүр искусство жандара» Туттуллар ныма: презентациянан билиһиннэри, бэсиздэ	
Алтынны	«Илим хараһа ойуу»	Живописец Андрей Чикачёв «Бастаки булт», «Сайын» Туттуллар ныма: презентациянан билиһиннэри	«Уустук үллэри» остуоруйа сюжетыгар композиция сыбаан оһоруу (2 дьарыктаны)
Сэтинны	«Хабарһа ойуу»	Муосчут Т.Аммосов үлэлэрин билиһиннэри	«Хабарата эмээхсин» остуоруйаһа живописнай композиция
Ахсынны	«Ураһа ойуу»	«Саха графиктара. Э.Сивцев, В.Карамзин, А.Мунхалов» Ныма: «Дьүлуруйар Ньургун Боотур» олонһоһо иллюстрациялары көрүү	«Сүүтүкээн эмээхсин» остуоруйаһа анимация оһоруу Туттуллар ныма: компьютернай графика 1 этап – ойуулааһын; 2 этап – таңы (монтаж); 3 этап – саңарды;
Тохсунну	«Эриллэбэстэр, тоһуттаһастар» «Быа ойуу» ныматынан орнамент	«Олонһо үс дойдута» Туттуллар ныма: бэсиздэ	«Олонһо дойдута» Туттуллар ныма:

	толкуйдаан таһаарыы		Интеграция видов изодейтельности
Олунньу		Тэңниир анализ: В.Васнецов «Богатыри» уонна П.Романов «Витязь с невестой» хартыыналарын тэңнээн көрүү	«Саха бухатыыра» Олоҥхоҕо хоһуйууларынан ойуулаан көрдөрүү
Кулун тутар	«Илин кэбиһэр, бастыҥа уонна бөҕөх»	«Саха дьахтарын уобараһа художниктар үлэлэригэр» Туттуулар ньыма: презентациянан билиһиннэри	«Туналҕаннаах ньуурдаах Туйаарыма Куо»
Муус устар	«Сарбынньах ойуу»	Михаил Носов «Дьадаҥы балаҕаныгар» Педагог искусствоведческой аналиһа Бэйэлэрин өйдөбүллэринэн былыргы саха олоҕун уруһуй нөңүө тиэрдэллэрин ситиһии	«Дьэрэкээн оҕолор»
Ыам ыйа	«Көбүөр ойуу»	Түмүктүүр викторина	«Ыһах» иллюстрация